

ՎԱՐԴԱՆ ԱՅԳԵԿՑԻ ԱՌԱԿՆԵՐ

Այծեր և գայլեր

Հավաքվեցին այծերը միասին և պատգամ ուղարկեցին գայլերի ազգին և ասացին, թե ինչու մեր մեջ լինի անհաշտ խռովություն, այլ ոչ թե խաղաղություն: Եվ հավաքվեցին գայլերը և ուրախացան մեծ ուրախությամբ և նամակով պատգամ ուղարկեցին այծերի ազգին, նաև անթիվ ընծաներ: Եվ գրեցին այծերին. «Լսեցինք ձեր բարի խորհուրդը և գոհանամք աստծուց, որովհետև մեզ համար մեծ խնդություն է և խաղաղություն. նաև իմացնում ենք ձերդ իմաստության, որ հովիվն ու շներն են պատճառ և սկիզբ մեր խռովության և կռվի. և եթե նրանց վերացնենք մեջտեղից, շուտով լինի խաղաղություն»: Եվ այս լսեցին այծերը, հաստատեցին և ասացին. «Իրավացի են գայլերը, որ մեզ սպանում են, որովհետև շները և հովիվը նրանց հալածում են մեզնից»: Եվ այծերը վտարեցին շներին և հովիվն և երգվեցին, որ հարյուր տարի մնան անխախտելի սիրով: Եվ այծերը ցրվեցին լեռները և դաշտերը և սկսեցին ուրախ լինել և ցնծալ և խաղալ, որովհետև արածում էին լավ արոտներում, ուտում էին համեղ խոտեր, խմում էին պաղ ջրեր և խնդում էին և վազվզում էին փառք տալով, որ հասան բարի ժամանակի:

Եվ գայլերը համբերեցին հարյուր օր, ապա հավաքվեցին դաս-դաս ընկան այծերի վրա և կերան:

Առյուծը, գայլը և աղվեսը

Առյուծն և գայլն և աղվեսն եղբայր եղան և որսի ելան և գտան մի խոյ, մի ոչխար, որ է մաքի և մի գառ: ճաշի ժամին առյուծն ասաց գայլին, թե բաժանիր մեր մեջ այդ որսը: Եվ գայլն ասաց. «Ով թագավոր, աստված արդեն բաժանել է՝ խոյը քեզ, մաքին ինձ և գառն աղվեսին»: Եվ առյուծն բարկանալով, ապտակ զարկեց գայլի ծնոտին, և դուրս թռան գայլի աչքերը, և նա նստեց և դառն լաց եղավ: Եվ դարձյալ ասաց առյուծն աղվեսին, թե բաժանիր ոչխարները մեր մեջ: Եվ աղվեսն ասաց. «Ով թագավոր, աստված արդեն բաժանել է՝ խոյը քեզ ճաշին, մաքին քեզ՝ հրամենքին և գառը քեզ ընթրիքին»: Եվ առյուծն ասաց. «Ով խորամանկ աղվես, քեզ ո՞վ սովորեցրեց այդպես ճիշտ բաժանել»: Եվ աղվեսն ասաց. «Ինձ սովորեցրեցին գայլի աչքերը, որ դուրս թռան»:

Խմաստուննու ու իշխանավորը

Կար մի աշխարհակալ իշխանավոր, և նա ուներ մի խիստ գեղեցիկ տղա: Եվ իշխանավորն ասաց. թե գեղեցիկ աղջիկ կառնեմ, որ կին լինի իմ որդուն և ունենամ գեղեցիկ թոռներ՝ ժառանգ իմ գահի: Եվ գնաց բերեց մի գեղեցիկ հարս և դեռ թոռ չէր ունեցել, երբ որդին մեռավ, և հարսը մնաց: Եվ ինքը կամեցավ հարսին առնել և հարցրեց իմաստուններին, թե «կա՞ր իրավունք», և նրանք ասացին, թե «չկա իրավունք, որ հայրն առնի հարսին»: Եվ չկամեցավ լսել նրանց և գտավ մի այլ իմաստուն, որ նրա սիրելին էր, և այդ իմաստունն ասաց իշխանավորին. «Աշխարհում յոթանասուներկու ազգ կա և նրանցից ոչ մեկին չի հասնում այդ, բայց թեզ կհասնի»: Եվ իշխանավորն ասաց, թե «ինչու աշխարհի յոթանասուն երկու ազգին չի հասնում այդ, իսկ իրեն կհասնի»: Եվ իմաստունն ասաց. «Վախենում եմ պատճառն ասել, որովհետև կսպանես ինձ»: Եվ նա երդվեց չպատժել նրան, եթե պատճառն ասի: Այն ժամանակ իմաստունն ասաց. «Որովհետև դու ամեն ազգից դուրս ես, և քո վրա չկա իշխանություն, և ինչ կամենաս կարող ես անել»:

Գինու վնասը

Երեք ճգնավոր, մի անապատում աղոթում էին: Մանկությունից էին նրանք տարվել անապատ և չգիտեին աշխարհի ինչ լինելը: Եվ մի օր թողին աղոթելն ու ճգնությունը և միասին նստած հարցրին իրար, թե ինչ է փառքը աշխարհի: Առաջինն ասաց, թե գինին են գովում, որովհետև նա սիրո օրինակն է: Մյուսն ասաց, թե միսն են գովում բոլոր կերակուրների մեջ: Երրորդն ասաց, թե պոռնկությունն են գովում:

Եվ թողնելով հոգևոր մշակությունը, առաջինն ասաց՝ գնում եմ գինի խմելու, տեսնեմ, թե գինին ինչ հաճույք կամ բնույթ ունի: Երկրորդն ասաց, միս ուտեմ և իմանամ նրա համն ու բնույթը: Մյուսն ասաց՝ ես գնամ կնոջ մոտ և մեղքի համն առնեմ:

Եկան քաղաք: Նա, որ ասաց միս ուտեմ, գնաց խոհակերանոց և հոտած մսի գարշ հոտն առավ, ասաց.

— Թե սա է միսը, որ գովում են, սա ինձ համար չէ,— ու վերադարձավ անապատ: Նա, որ գնաց կնոջ մոտ, տեսավ, որ կանայք ու տղամարդիկ առանց ամոթի ու պատկառանքի չար գործ են անում, ասաց.

— Վայ ձեր կյանքին, որ անցավոր կյանքի համար զրկվում եք անանց փառքից,— և դժոխքի հոտն առնելով փախավ:

Այն, որ ասաց գինի խմեմ, գնաց գինետան դուռը, տեսավ՝ շատ գեղեցիկ երիտասարդներ նստած մեղաց գինին են ըմպում: Սիրով մեծարեցին

Նրան, և երբ գինով հարբեց, միս կերավ, և երբ փորը լցրեց մսով ու գինով, գնաց շնացավ:

Այսպես այն երկուսն ազատվեցին, իսկ գինեխումը կործանվեց: Պարզ է, որ գինին է բոլոր մեղքերի մայրը և բոլոր մեղքերը գինին է գործել տալիս:

Տգեղ կինը

Մի մարդ տգեղ կին ուներ: Մի օր տեսնելով կնոջը անտրամադիր, հարցնում է.

— Ինչո՞ւ ես տրտմել:

— Այսօր հայելուն նայեցի,— պատասխանում է կինը,— տգեղությամբ պատճառով անտրամադիր դարձա:

— Դու մեկ անգամ նայելով ես այդչափ տրտմել,— չի համբերում ամուսինը,— ես ամեն օր եմ տխուր, որովհետև ամեն օր եմ երեսդ տեսնում:

Թագավորն ու ծերունին

Բաբելոնի թագավորը մեծ զորաբանակով քաղաք մտնելիս տեսավ մի ծերունու, որ արմավենի էր տնկում:

— Ով ծերունի,— ասում է թագավորը,— ինչո՞ւ ես տնկում: Չէ՞ որ դա քառասուն տարի հետո պիտի պտուղ տա, իսկ դու այսօր-վաղը գնալու ես:

— Թագավո՛ր,— պատասխանում է ծերուհին,— մի մարդ տնկել էր արմավենի, ես վայելեցի պտուղը, ես էլ տնկում եմ, որ մեկ ուրիշը վայելի:

— Տվե՛ք Նրան հազար դրամ,— հրամայում է թագավորն իր ենթականերին,— որովհետև բարի ու լավախոհ մարդ է:

Վերցնելով դրամը, ծերունին գոհ եղավ ճակատագրից:

— Ինչո՞ւ գոհ եղար,— հարցնում է թագավորը:

— Որովհետև,— պատասխանում է ծերունին,— ամեն ծառ տնկող քառասուն տարին լրանալուց հետո է վայելում, իսկ ես այսօր վայելեցի:

— Դարձյալ տվե՛ք Նրան հազար դրամ,— հրամայում է թագավորը:

Ծերունին նորից արտահայտեց իր գոհունակությունը:

— Ինչո՞ւ կրկին հայտնեցիր գոհունակություն,— հարցնում է արքան:

— Գոհ եղա ճակատագրից, որովհետև ամեն տունկ տարին մի անգամ է պտուղ տալիս, իսկ իմ ծառը այսօր երկու անգամ պտուղ տվեց:

Թագավորին հաճելի թվաց ծերունու պատասխանը:

Թագավորն ու Նրա ուսիցիչը

Մի թագավոր, վեճ ունենալով սահմանակից երկրի թագավորի հետ, որոշեց մի համարձակ ու հմուտ դեսպան ուղարկել Նրա մոտ, որպեսզի իր կողմից հանդիմանություն ու սպառնալիք կարդա Նրան: Ընտրությունը կանգ առավ մի իմաստուն մարդու վրա, որն իր ուսուցիչն էր եղել ու հավատարիմ մարդը: Թագավորը հայտնեց Նրան իր դիտավորությունը և այն բոլոր հոխորտանքները, որ պիտի հաղորդվեր:

Ուսուցիչը, որ շատ լավ գիտեր հակառակորդ թագավորի ցասկոտ բնավորությունը և անզուսպ վարքը հրաժարվեց:

— Խնդրում եմ, արքա, ազատիր ինձ այդ դեսպանությունից, հակառակ դեպքում Նա գլուխս կտրել կտա:

— Բոլորովին մի՛ վախեցիր,— քաջալերելով Նրան ասում է թագավորը,— եթե Նա քո գլուխը կտրի, ես խոստանում եմ, այստեղ իմ տերության մեջ գտնել Նրա բոլոր հպատակներին և գլխատել:

— Ճիշտն ասած, արքա, հավատում եմ քեզ, որ կարող ես անել այն, ինչ ասում ես,— պատասխանում է ուսուցիչը,— Բայց աղաչում եմ հավատալ, որ Նրա հպատակների այդքան կտրած գլուխների մեջ չես կարող գտնել մի այնպիսի գլուխ, որ այնքան հարմար լինի իմ անձին, ինչպես իմ գլուխը:

Կնոջ խորամանկությունը

Մի մարդ երկրից երկիր էր շրջում, գրի առնելով կանանց խորամանկությունները: Այսպես կազմեց երեք մեծ հակ ու դեռ չարունակեց հավաքելը: Նա գնաց, մտավ մի քաղաք ու հանդիպեց մի շատ խորամանկ կնոջ:

— Բարի՛ եկար,— ասաց կինը Նրան ու առաջնորդեց իր տուն, մտածելով, թե բեռների մեջ կերպաս, ոսկի ու արծաթ շատ կա: Երեկոյան կինը դիմեց հյուրին:

— Բեռներդ ի՞նչ են, ուզում եմ ինձ անհրաժեշտ բաներ գնել:

— Ծախու ոչինչ չունեմ,— պատասխանեց մարդը:

— Հապա ունեցածդ ի՞նչ է:

— Կնոջ խորամանկություններն են,— ասաց հյուրը,— շրջել եմ երկրից երկիր, գրի առել: Եկա այստեղ, որ էլի գրեմ:

Եվ կինը որոշեց վառել Նրա բեռները: Հնարը գտավ: Տան մեջ կար մի մեծ փուռ, որ երեք բեռ թուղթ էր տեղավորում: Կինը փուռը վառեց ու վերադառնալով՝ ծուկ տապակեց: Նա տապակած ծուկը դրեց հյուրի առջև ու փակեց տան երեք դռները: Հյուրն սկսեց ծուկն ուտել: Իսկ ինքը, օգնություն կանչելով, սկսեց ճշալ բարձր ձայնով: Հարևանները սրեր ու

բաիեր առած եկան բախեցին դուռը:

— Վառի՛ր թղթերդ, թե չէ սպանել կտամ քեզ,— ասաց կինը հյուրին:
Մարդն ստիպված վառվող փռի մեջ նետեց բոլոր թղթերը: Կինը գնաց,
բացեց դուռը և ասաց հավաքված հարևաններին.

— Այս քանի տարի է, չէի տեսել իմ միակ հորեղբորորդուն: Նա եկավ իմ
տուն, ու ես հյուրասիրեցի ձկով: Փուշը մտավ կոկորդը, և նա մեռնելուց
հագիվ ազատվեց:

Հարևանները՝ ներս մտան, տեսան, որ, իսկապես, ձուկ կար դրված
սեղանին: Հավատացին ու գնացին:

Զգոջացած մեղավորը

Խաչատուր անունով մի ջրաղացպան հիվանդացավ, հրեշտակն եկավ
հոգին առնելու: Իսկ նա աղաչեց հրեշտակին. — Մեղավոր եմ,
ապաշխարելու ժամանակ տուր: Հրեշտակը աստծու հրամանով նրան
տասնհինգ տարի ժամանակ տվեց, ասելով. — Լա՛վ, աղոթիր ու
ապաշխարիր: Եվ նա, առողջանալով մտածում է. «Տասնհինգ տարին շատ
է ապաշխարելու համար. տասը ուտեմ-խմեմ, հինգն ապաշխարեմ»: Երբ
տասը տարին անցավ, մտածեց «Զորսն ուտեմ, մեկն ապաշխարեմ»: Երբ
սա ևս լրացավ, ասաց. «Տասն- [եջ 169] մեկ ամիսն ուտեմ-խմեմ, մեկ
ամիսը բավական է»: Իսկ հետո ասաց, «Քսանհինգ օրն ուտեմ, հինգ օր
ապաշխարեմ»: Տասնհինգ տարի բոլորովին չապաշխարեց և մտքում
ասում է. «Ինչ որ ասաց հրեշտակը, չկատարեցի: Փախչեմ հաբեշների
աշխարհը գնամ, երեսս սևեմ և լեզուս փոխեմ, որ երբ հրեշտակը գա՝
չճանաչի ինձ»: Եվ հագնելով արաբ կնոջ շորեր, մրով սևացնելով երեսը,
ճանապարհ էր գնում արաբ կանանց հետ: Երբ տասն օրը լրացավ,
հրեշտակն եկավ ու ասաց. — Ո՞ր ես դնում, ջրաղացպան: Նա սկսեց
արաբերեն խոսել. — Քեզ չեմ ճանաչում, աշտա խալ սադի: Եվ ասում է
հրեշտակին. — Ի՞նչ ես ասում, պարոն: Հրեշտակն ասում է. — Ո՛վ ողորմելի,
այն ժամանակ սպիտակ երեսով չեկար արթայություն, հիմա արի սև
երեսով դժոխք տանեմ: Հոգին առավ և տարավ դժոխք:

Արծաթասերի աղոթքը

Մի արծաթասեր ու ազաի մարդ ասում էր.

— Է՛, աստված, ինչ բան որ ձեռքս ընկնի, ոսկի և արծաթ դառնա:
Եվ աստված կատարեց նրա խնդիրքը: Ինչ որ ձեռքն էր ընկնում,
անմիջապես ոսկի և արծաթ էր դառնում՝ թե՛ հաց, թե՛ ջուր, և թե՛ այլ բան:
Ժամանակ անց սովից սատկեց:

Էշին թոռ ծնվեց

Էշին ավետիս տվին՝ թե ցնծա և ուրախ եղիր և մեծ ընծա պարգևիր, որովհետև քեզ թոռ ծնվեց: Եվ էշն ասաց. «Վայ ինձ, բարեկամներ, եթե հարյուր թոռ էլ ծնվի, չեն թեթևացնի ծանրությունն իմ մեջքի բեռան»:

Իմաստուն դատավորը

Մի մարդ ուներ չար կին և կինը կռվեց նրա հետ և ասաց. «Կարծում ես թե քո երեք որդիները քեզնից են : Մեկն է քեզնից, իսկ երկուսը՝ բիճ են»: Եվ նա հարցրեց թե, ո՞րն է իմը, և կինը չասաց: Եվ երբ հայրը մեռնում էր՝ ասաց. «Իմ ամբողջ կայքը թող լինի իմ հարազատ որդուն»: Եվ եղբայրները կռվում էին իրար հետ. մեկն ասում էր, թե ես եմ հարազատ որդին և մյուսը՝ թե ես եմ: Եվ գնացին մի իմաստուն դատավորի մոտ: Եվ դատավորը հրամայեց նրանց հորը հանել գերեզմանից և նետ արձակել նրա վրա: Ով հորը զարկեր նետով, և նետը ծակեր հոր մարմինը, նա էր հարազատ որդին: Եվ երկու որդիները զարկեցին հորը, իսկ ճշմարիտ որդին դանակը քաշեց, որ սպանի եղբայրներին և լաց եղավ դառն արտասուքով և թաղեց հոր մարմինը: Եվ իմացան, որ նա էր հարազատ որդին և նրան տվին հայրենի կայքը:

Այրի կինը և որդի

Մի այրի կին ուներ տասը այծ և մի որդի: Եվ ամեն օր որդին այծերին տանում էր արոտ և մայրն ամեն օր մի շերեփ ջուր էր լցնում կաթի մեջ և փոխ տալիս հարևաններին: Եվ որդին մորն ասաց, թե ինչու ես այդպես ջուր լցնում կաթի մեջ և փոխ տալիս հարևաններին: Մայրն ասաց. «Որդի, մեր կաթը քիչ է, նրա համար եմ անում, որ մեր կաթը մի քիչ ավելի լինի, որ ձմռանը մեզ Թացան լինի»:

Իսկ մի օր, երբ որդին այծերին արոտ էր տարել, երկնքում ծնվեց մի փոքր ամպ, և անձրև եկավ, և հեղեղ եկավ և այծերը սրբեց լցրեց գետը: Որդին տուն եկավ արևով և դատարկ և ձեռքին միայն փայտը: Մայրն ասաց. «Որդի ուր են այծերը և ինչու դու այսօր արևով եկար»: Որդին ասաց. «Մայրիկ, այն մի շերեփ ջուրը, որ խառնում էիր կաթին և փոխ տալիս հարևաններին, հավաքվեց և հեղեղ դարձավ և եկավ մեր այծերը տարավ լցրեց գետը»:

Հիմարը և ձմերուկը

Մի հիմար և միամիտ մարդ ուներ մի դահեկան: Առնելով դահեկանը նա գնաց քաղաք մի էլ գնելու: Շրջեց քաղաքում և շուկայում, մի դահեկանի էլ չգտավ, նորից եկավ շուկա, տեսավ մի մեծ ձմերուկ և հիացած հարցրեց.

- Այս ի՞նչ է:

Վաճառականներն իմացան, որ նա հիմար է և ասացին, թե հնդու էլի ծու է և կհանի հնդու մեծ էլ: Մարդը ուրախանալով տվեց դահեկանը և առավ հնդու էլի ծուն: Վաճառականները նրան պատվիրեցին, թե ձեռքիդ զգույշ տար, թե չէ կկոտորվի և էլը մեջից կփախչի: Մարդը ձմերուկը ձեռքին սկսեցին գնալ զառիվայր ճանապարհով, ոտքը սայթաքեց, ձմերուկը ձեռքից դուրս պրծավ և գլորվեց խիտ անտառի մեջ: Անտառից մի նապաստակ վազեց և սկսեց փախչել, իսկ մարդը կարծեց, թե ծուն կոտորվել է և ահա էլը դուրս է եկել ու փախչում է: Նա ետևից վազելով կանչում էր նապաստակին ու ծայն տալիս.

- Ա՛յ հնդու էլ, վա՛յ ինձ, մի՛ փախչիր. քուռի՛, քուռի՛, խնայիր ինձ և վերադարձիր: